

(ע"ב) 'חריץ שבין שתי חצרות...' - ספום הסוגיא והמפרשים בס"ד (בצרוף סוגי' סוכה ד).

סתימת בית		עשית מחיצה	סתימת חריץ			
בסתם (= אין ידוע אם יפנהו)	אינו עתד לפנות	כל האופנים	בסתם (= אין ידוע אם יפנהו)	אין עתיד לפנותו	ביטל ממש	
אינו בטל					כרים וכסתות	
דבטלה דעתו אצל כל אדם, ולא דמי לארנקי, עי' להלן [ועי' מגדים חדשים עמ' שנב].						
		[בטל]	משמע בגמ' דלא בטלי, ותוס' הקשו מהגמ' (שבת ק) דפירות בטלי. ותי' דמה"ת ודאי בטלי, ורבנן החמירו. אלא שהקשו מהגמ' להלן שהקשתה מענין טומאה אע"פ דהוי מה"ת. ושאר הראשונים תי' קושיה זו. וע"ע ביאורים לחי' המאירי סי' י. והב"י הביא הגה"א דפירות בטלי, דרגילות להשאירם שם לאוצר. וכ"פ הרמ"א. ומשנ"ב (ס"ק קכה) כתב דמג"א וגר"א פקפקו בזה שרק פירות טבל בטלי, שלא ניטלין בשבת. ועי' חי' גור אריה למהר"ל, חזו"א סי' צז ס"ק ה.		[בטל]	פירות
		בטל (דכשה וא שם - הוי מחיצה מפסיק (ה	לא בטל	מחלוקת ר' יוסי ורבנן	בטל	תבן וקש (הראויים למאכל בהמה וניטלין בשבת)
לרב אשי בסוגיין ר' יוסי מודה בזה דלא בטל (ורק בחריץ בטל), ולרב אשי ורב הונא ב"ר יהושע הוי כמו סתימת חריץ נועי' באורם לחי' המאירי יא, ונתיבות שבת כה ד כ]		[בטל]	מחלוקת ר' יוסי ורבנן [כך יוצא מהסוגיא בסוכה, וכ"ה לפי רב אשי בסוגיין, אך לרב אשי כאן לכו"ע בטל (ורק בבית אינו בטל), ולרב הונא בריה דרב יהושע כאן יש לחלק בין שבת לטומאה (ועי' ביאורים לחי' המאירי יא, ונתיבות שבת כה ד כ)]	מחלוקת ר' יוסי ורבנן [כ"כ התוס' בסוכה שם, ולכאורה לרב הונא ב"ר יהושע דלהלן יש לחלק גם כאן בין שבת לטומאה (ועי' ביאורים לחי' המאירי יא, ונתיבות שבת כה ד כ)]	בטל	עפר וצורות (וה"ה תבן וקש סרוחים שאינם ראויים למאכל בהמה [ועי' נתיבות שבת פכ"ה סעי' ה])

• לשון המשנה 'חריץ שבין שתי חצרות', וה"ה חריץ בחצר אחת על פני כולו, ויש דיוורין מכאן ומכאן - נעשה עי"ז כשתי חצרות (משנ"ב סי' שעב סעי' טז בביאור הלכה ד"ה חריץ ע"פ דברי רש"י [כנראה ממש"כ רש"י במשנה: ארוך הוא ומפסיק על פני החצר כולה. עכ"ל]). אמנם בריטב"א כתב להדיא: ואפשר דדוקא חריץ שבין שתי חצירות, אבל חצר אחת שיש חריץ באמצע וכו' אין מערבין אלא אחת, ולהכי נקט בין שתי חצירות. או אפשר, דה"ה בחצר אחת, וכדאיתא גבי מתבן, ושתי חצירות דנקט לאו דוקא. וכן דעת המפרשים ז"ל. עכ"ל. וע"ש במהדיר הע' 272 דהבין בריטב"א דאיירי אף בחצר של אדם אחד, וכתב דהוא חידוש גדול ולא מצא לו חבר. עכ"ד. אך לכאורה אינו מוכרח כלל, אלא הריטב"א איירי דוקא בחצר אחת שיש דיוורין מכאן ומכאן, וכמש"כ המשנ"ב הנ"ל, והחריץ מחלק בין הדרים כאן וכאן וצריכים לערב. אמנם מה שתמה המהדיר שם עמש"כ הריטב"א וכדאיתא גבי מתבן, באמת לכאורה צ"ע, דהרי גם במתבן כתוב 'בין שתי חצירות' ומה ראה שם הריטב"א דאיירי בחצר אחת יותר מהכא).

- לדעת רש"י (כאן ובסוכה ד) ואור זרוע צריך לבטל בפיו ממש, ולדעת התוס' וריטב"א (סוכה שם) סגי בביטול גמור בלבד (והמשנ"ב שם ס"ק קכא הביא את שתי הדיעות, ועי' נתיבות שבת פכ"ה סעי' ו הע' כח שהביא מהמרדכי פ"ק דסוכה שכתב בשם רבנו חננאל דבעינן ביטול בפיו).
- אם אין החריץ לאורך כל החצר מקצה לקצה - דנין את המקום המחובר כפתח בין שתי החצרות (אם הוא ד' טפחים ומעלה) ומערבין אחת (מאירי, משנ"ב שם ס"ק קיח). וה"ה כשממלאים החריץ כדי לסותמו - סגי במילוי באורך ד' טפחים כדי לערב אחד, ועדיין אפשר לערב שניים עד שימלאו יותר מ' אמות, שאז חייבים לערב אחד (ריטב"א, טוש"ע שם סעי' יז, משנ"ב שם ס"ק קכב וס"ק קכח). וגובה המילוי די שימעט החריץ מגובה י' טפחים, וא"צ שימלאנו כולו (ריטב"א, משנ"ב שם, ובשעה"צ שם אות פו כתב דכ"ה להדיא ברמב"ם ולפלא שלא העירו האחרונים דבר זה, זולת במאמ"ר, ופשוט הוא). ורוחב המילוי די שימעט החריץ מרוחב ד' טפחים (פשוט הוא עפמש"כ הגמ' לגבי נסר על רוחבו).

'נתן עליו נסר...' - האחרונים דנו רבות אם גם גשר מבטל מחיצה כנסר, ומסקנתם שמבטל (בשו"ת שערי ציון סי' ד האריך להוכיח שגשר אינו מבטל מחיצה, והחזון איש סי' קח [מד] האריך לחלוק עליו וכתב דדבריו תמוהים מאד, ושאינ לעשות שום סניף להקל מדבריו, כי אין מקום לפקפק על כל האחרונים שנקטו בפשיטות דגשר מבטל מחיצתא. ועי' נתיבות שבת פכ"ה סעי' ג הע' טו שציין לדברי אחרונים רבים שדברו בזה).

דף עט

'מאן תנא אהלות, רבי יוסי היא' - פרש"י: משום דאיירי בה רבי יוסי כדאמרין לקמן, נקיט לה. עכ"ל. וקצת קשה מהלך הגמרא שהקשתה 'אי רבי יוסי איפכא שמעינן לה דתניא...', ואם כבר ידעה הגמרא מהברייתא שמקשה ממנה, הוה לה למימר מיד בתחילה 'מאן תנא עירובין רבי יוסי' (באהלי תורה).

'מתבן שבין שתי חצרות' - סיכום הסוגיא והמפרשים בס"ד.

נתמעט מי'		גבוה י' טפחים	
בחול	בשבת	בין שני בתים	בין שתי חצרות
מערבין אחד ולא שנים	כיון שהותרה הותרה (ולפי"ב ברש"י גם כאן אסור ליטול מן התבן).	מותר להאכיל לבהמתו ממנה בידים, כיון שיש תקרה - יראו כשיתמ עט ויתרחק מן התקרה.	מערבין שניים (אם הוא במשך ד' טפחים עד י' אמות - מערבין שניים או אחד, ואם הוא במשך יותר מ' טפחים - מערבין שניים ולא אחד). ואסור לכל אחד מהם ליתן מהתבן לתוך קופתו להאכיל לבהמתו - לרזה"פ: בשבת, רש"י פי' א: חיישינן שמא ימעט המחיצה מי' טפחים. ריטב"א - ויבוא להתיר טלטול בשבת הבאה. ראב"ד - ואסור לכתחלה לסמוך איכין דהותרה הותרה. רש"י פי' ב: מוקצה הוא מערב שבת לצורך המחיצה. לרא"ש: בחול, שמא יפחת מי' טפחים בערב שבת ולא ירגיש (אבל בשבת מותר, דהואיל והותרה הותרה). ואם נוטל כל המחיצה בבת אחת מותר. [נכתב החזו"א (צח, ג) דלרא"ש אסור ביום חול ליטול עץ או אבן מכל המחיצות שסביבות העיר, אא"כ דעתו לסתור כל המחיצה, ואין אנו נוהרין בזה, ואפשר דלא גזרינן אלא במחיצת עראי כתבן. עכ"ד. אך י"ל דמה שאין נוהרין בזה כי אין הלכה כן דהרי דעת הרא"ש הוא יחידיאי, וכמש"כ המשנ"ב בשעה"צ אות ק. וע"ע שעה"צ אות צט דגם לרא"ש האיסור הוא רק בערב שבת]. אבל בשבת מותר (א"ר ס"ק כט, תו"ש ס"ק נה, מאמ"ר ס"ק כ, ביאור הלכה ד"ה ולהרא"ש), וי"א שג"כ אסור (שו"ע הגר"ז סעי' כב, נתיבות שבת פכ"ט סעי' טז ובהע' נג). ואפילו להעמידה שם כדי שתאכל אסור (דלמא יקח בידו ויתן לה).